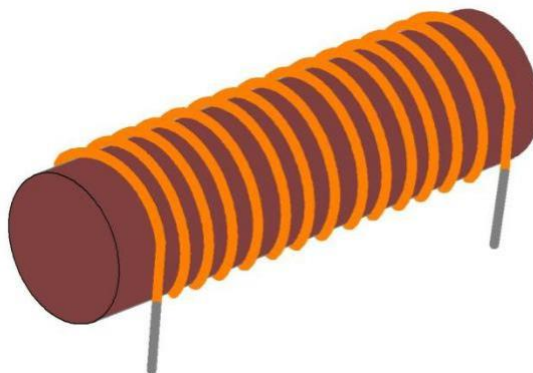

CÍVKA

1. co je cívka
2. základní jednotka a označení
3. schematická značka
4. druhy cívek
5. charakteristické hodnoty
6. značení
7. použití cívek

ad1. cívka

Cívka je elektronická součástka zhotovená navinutím závitů z vodiče (nejčastěji měděného) v jedné nebo více vrstev na kostře z izolačního materiálu. Je to součástka lineární, ale frekvenčně závislá. Využívá se:

- k vytvoření magnetického pole , které se vytváří okolo cívky průchodem el. proudu
- k indukci elektrického napětí proměnným magnetickým polem – transformátor

ad2. základní jednotka a označení

Cívka se všeobecně značí L

Základní jednotka je 1H (Henry)

Jednotky používané v praxi a jejich označení

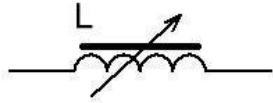
H	Henry	1 H	základní jednotka	
mH)	mili Henry	1 mH = 10 ⁻³ H	0,001H	
μH	mikro Henry	1μH =10 ⁻⁶ H	0,001mH	0,000 000H

Poznámka: čím více má cívka závitů tím má větší indukčnost. Další zvětšení indukčnosti docílíme vložením jádra do cívky

ad 3. Schematická značka

všeobecná značka

proměnná cívka

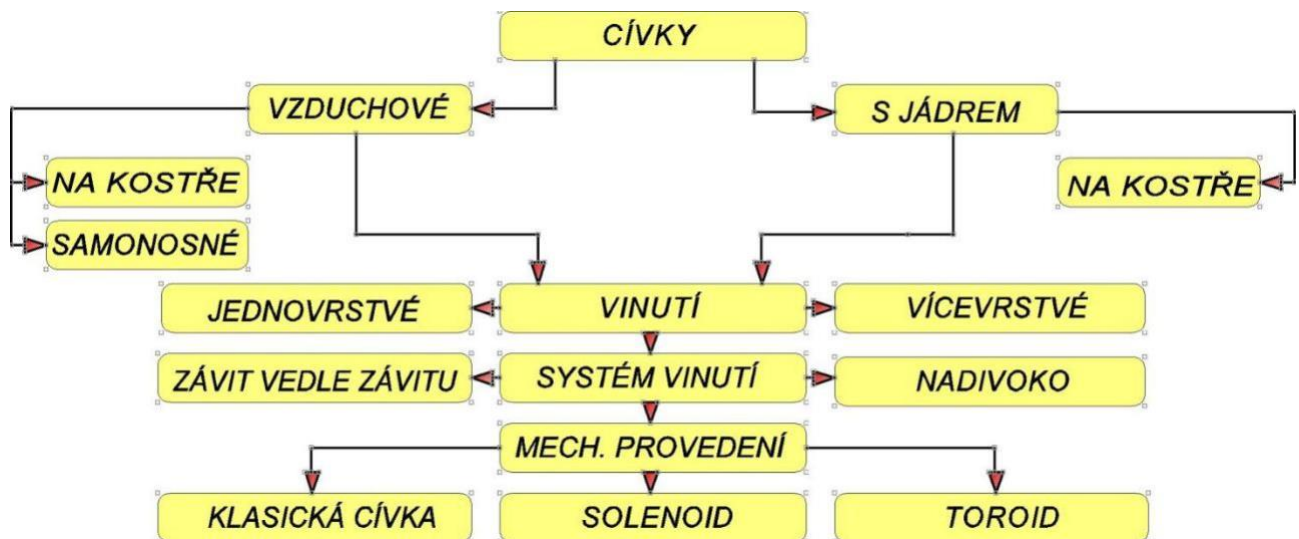

cívka se železným jádrem

cívka se feritovým jádrem

ad 4. druhy cívek

VZDUCHOVÉ

a) na kostře

cívka navinutá na kostře z izolačního materiálu, kostra je většinou dutá

b) samonosné

cívka navinutá na pomocné kostře z izolačního materiálu poté sejmuta s kostry a zabandážovaná nebo zalakovaná. Případně cívka navinutá ze silnějšího vodiče, který sám drží tvar

S. JÁDREM

Ke zvětšení magnetických vlastností se dovnitř cívky vkládá **jádro** z *magneticky měkké oceli*, tzn. z feromagnetické s malou zbytkovou magnetizací. Jádro je tvořeno

- z několika vrstev tzv. transformátorových plechů oddělených izolantem nebo kysličníkem kovu
- feritové = tuhý roztok uhlíku v železe

SPOLEČNÉ VLASTNOSTI

a) vinutí

- **jednovrstvé** - vodič je vinut v jedné vrstvě
- **vícevrstvé** - vodič je vinut ve více vrstvách, které mohou i nemusí být vzájemně izolovány (záleží jaké el. vlastnosti jsou požadovány)

b) systém vinutí

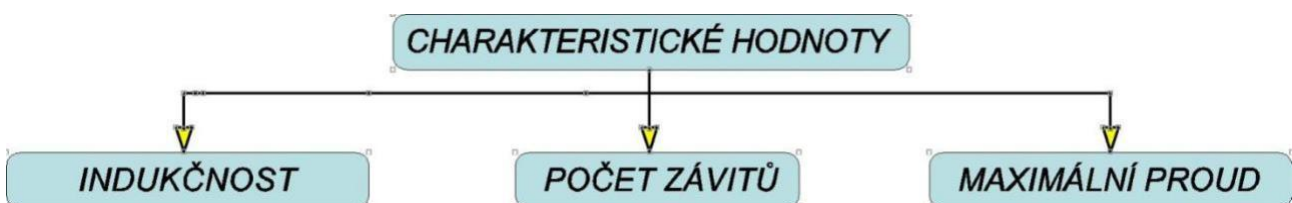
- závit vedle závitu - vodič je při vinutí cívky kladen přesně vedle sebe
- nadivoko - vodič je při vinutí cívky kladen bez ohledu na křížení vodičů, pouze se dbá na to, aby kostra cívky byla vyplněna rovnoměrně

c) mechanické provedení

podle rozměrů a tvaru lze rozlišit

- **obyčejnou cívku**
- **solenoid** - velmi dlouhá cívka
- **toroid** - cívka stočená do kruhu

ad5. charakteristické hodnoty

- a) **jmenovitá indukčnost** je výrobcem daná, nebo po navinutí změřená hodnota
- b) **počet závitů** je celkový počet závitů na jedné cívce
- c) **maximální proud** je max. povolená hodnota proudu procházející vinutím cívky, tak, aby se cívka nadměrně neohřívala

ad6. značení cívek

- a) **alfa – numerické** (písmeno - číslicové) hodnota je vyjádřena pomocí kombinace čísel a písmen
- b) **barevným proužkovým kódem**

4-BAND-CODE 270µH ± 5%

COLOR	1st BAND	2nd BAND	MULTIPLIER	TOLERANCE
BLACK	0	0	1	± 20%
BROWN	1	1	10	Military ± 1%
RED	2	2	100	Military ± 2%
ORANGE	3	3	1,000	Military ± 3%
YELLOW	4	4	10,000	Military ± 4%
GREEN	5	5		
BLUE	6	6		
VIOLET	7	7		
GREY	8	8		
WHITE	9	9		
NONE				Military ± 20%
GOLD			0.1 / Mil. Dec. Pt.	Both ± 5%
SILVER			0.01	Both ± 10%

Ad.7 Použití cívky

Cívku lze používat jako samostatnou součástku (elektromagnet, tlumivka) nebo jako součást složeného elektrického zařízení (elektromagnetické relé, transformátor, reproduktor).

Různá provedení cívek

- a) **cívka jako elektromagnet** - využívá se magnetická síla magnetického pole, které vzniká v okolí cívky při průchodu el. proudu cívkou.
  - elektromotor
  - zvonek
  - reproduktor
  - elektromagnetické relé, stykač
  - vychylovací cívky u obrazovek
  - zapisovací hlavičky v pevných discích
  - deprezské měřicí přístroje

Výhodou elektromagnetu je to, že magnetické pole je dočasné. Přestane-li cívkou procházet el. proud magnetické pole zaniká

- b) **tlumivka** - cívka působí proti prudkým změnám v elektrickém obvodu (např. zapnutí/vypnutí obvodu, elektrický výboj, ap.). Změny v elektrickém obvodu vyvolávají změnu magnetického pole kolem cívky a následně se v cívce indukují elektromotorické napětí působící vždy proti změnám, které je vyvolaly.
- c) **transformátor** - obsahuje dvě cívky na společném jádře. Změnou elektrického proudu (střídavým proudem) v jedné cívce se indukují elektrický proud v druhé cívce, dochází k transformaci proudu a napětí.
- d) **oscilační obvody** - cívka a kondenzátor jsou součástky, jejichž pomocí při správném zapojení a určitých podmínkách vzniká obvod, který je zdrojem střídavých signálů (kmitů)